

การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา GOOD GOVERNANCE IN WANGNUAWITTAYA SCHOOL

อภินันท์ ลิ้มกุล¹
มัทนา วังถนอมศักดิ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาเมื่อจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรโรงเรียนวังเหนือวิทยาประกอบด้วย 1) ผู้บริหารได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้าฝ่าย 2) ครูปฏิบัติการสอน ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการครู ครูอัตราจ้างรวม 91 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาตามตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีของสถาบันพระปกเกล้า สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละค่ามัธยฐานเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาเมื่อจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

Abstract

The objectives of this research were :1) to examine the implementation of good governance in Wangnuawittaya School, 2) to compare the administrator's and teacher's view on the implementation of good governance in Wangnuawittaya School. The research population were 91 Wangnuawittaya School personnel: 1) school directors and department heads, and 2) teachers. The research instrument was a questionnaire regarding good governance in Wangnuawittaya School, based on good governance indicator of King Prajadhipok's Institute. Statistics used were frequency, percentage, arithmetic means, standard deviation and t-test.

The results revealed that.

1. The implementation of good governance in Wangnuawittaya School was found at high level, ranking from highest mean to lowest mean were ethic, rule of law, participation, transparency, accountability, and value for money .

2. The administrator's and teacher's view on the implementation of good governance in Wangnuawittaya School was not different.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นจากความบกพร่อง ความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์การทั้งในภาครัฐและเอกชนรวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ 1) การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม 2) ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ 3) ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจ เอกชนมีลักษณะขาดความโปร่งใส 4) ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร 5) ปัญหาการทุจริตประพฤติชอบทั้งในภาครัฐและเอกชนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้ระบุทิศทางการพัฒนาประเทศว่า จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

การบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการการบริหารงานที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีให้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงานแต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด หลักธรรมาภิบาล ตามตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีของสถาบันพระปกเกล้าได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาเมื่อจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของสถาบันพระปกเกล้า มากำหนดขอบเขตของการวิจัย ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการเป็นการจัดเตรียมโครงการอย่างโดยศึกษาข้อมูลสภาพปัญหา ศึกษาวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องจากเอกสารตำรา ข้อมูลสารสนเทศ ปัญหา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียบเรียงผลงานเสนอขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย ทดสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ในขั้นตอนที่หนึ่งไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการตรวจสอบวิเคราะห์ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนเสนอร่างรายงานผลการวิจัยต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์ส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนุเคราะห์ โรงเรียนวังเหนือวิทยาจำนวน 91 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้าฝ่าย 2) ครูปฏิบัติการสอนได้แก่ ข้าราชการครูพนักงานราชการครูอัตราจ้าง (ข้อมูลวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและเอกสารงานวิจัย ตำรา บทความ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม นำผลการศึกษามาพัฒนาเครื่องมือ สร้างเป็นแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับบุคลากรในสถานศึกษา ที่ไม่ใช่ประชากรจำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.823

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 เพื่อให้ออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนวังเหนือวิทยาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกและเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษาและข้อคำถามที่ต้องการทราบในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ระดับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนวังเหนือวิทยาใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนวังเหนือวิทยาโดย t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา สถิติที่ใช้คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.93, \sigma=1.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ($\mu=4.06, \sigma=0.89$) ด้านหลักนิติธรรม ($\mu=4.01, \sigma=1.08$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\mu=3.98, \sigma=0.96$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\mu=3.98, \sigma=1.04$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\mu=3.78, \sigma=1.02$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu=3.75, \sigma=1.05$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาเมื่อจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา เมื่อจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนวังเหนือวิทยา เป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมีระบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษาบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจ ขยายโอกาสทางการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติและสืบสานวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย สมท่า ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนันชัย รัตน์ไทรแก้วได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยาเป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ อินตามูลได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับ

1.2 ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากทั้งนี้ เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยาเป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย สมท่าได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส

1.3 ด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยา เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกสารสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี เกี่ยวกับการศึกษา ให้บริการแก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงและเป็นสถานที่การจัดอบรมสัมมนาของพัฒนาชุมชนอำเภอวังเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับนิกร นวโชติรส ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหาร

ด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ตามนโยบายคณะผู้บริหารเทศบาลขอนแก่น พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจตรงกันว่า ทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกๆองค์ประกอบ โดยภาพรวมพบว่า การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลตามหลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า มีความพึงพอใจในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ และองค์ประกอบด้านหลักความโปร่งใสมีความพึงพอใจในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยา เป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจ ขยายโอกาสทางการศึกษา และสืบสานวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของปรียากร พิรพัฒน์นันทน์ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านความโปร่งใส สำหรับครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับ ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบผลการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยา มีการบริหารจัดการ

และการให้บริการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระยุพธนา ชุตทองม้วน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านนิติธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่า และด้านคุณธรรม 2) การพัฒนาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การแก้ปัญหาในโรงเรียนโดยวิธีประนีประนอม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากที่สุดนี้เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยา มีการบริหารจัดการ ปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด และไร้มลพิษตามนโยบายของโรงเรียน สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นความประหยัด มั่นคง แข็งแรง และสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและคล่องตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศวร์คำผาบได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือหลักความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักนิติธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน 3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาเมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยาเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่มีจำนวนบุคลากรที่มีอายุใกล้เคียงกันระหว่าง 31- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และบุคลากรมีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 45 รวมทั้งประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบันไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.86 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา รายด้าน พบว่า

2.1 การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ด้านหลักนิติธรรมเมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 6 ข้อ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยาเป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ อินตามูลได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 พบว่า หลักการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ด้านหลักคุณธรรมเมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 3 ข้อ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เป็นเพราะโรงเรียนวังเหนือวิทยาเป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย สมท่าได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ

ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส

2.3 การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ด้านหลักความโปร่งใส เมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 4 ข้อ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เป็นเพราะ โรงเรียนวังเหนือวิทยา เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกสารสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเกี่ยวกับการศึกษาให้บริการแก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง และเป็นสถานที่การจัดอบรมสัมมนาของพัฒนาชุมชนอำเภอวังเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับนันทพล เรื่องวิงก์ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทเวาธิราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทเวาธิราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทเวาธิราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน ยกเว้นด้านนิติธรรม และด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทเวาธิราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ด้านหลักการมีส่วนร่วมเมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 4 ข้อ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เป็นเพราะ โรงเรียนวังเหนือวิทยา เป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

กระจายอำนาจ ขยายโอกาสทางการศึกษา และสืบสานวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศวร์ คำผาบได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือหลักความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักนิติธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน 3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้ง 3 ขนาด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหา ค่าเฉลี่ยต่ำ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

2.5 การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ด้านหลักความรับผิดชอบเมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 5 ข้อ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เป็นเพราะ โรงเรียนวังเหนือวิทยา มีการบริหารจัดการและการให้บริการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ อินตามูล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชิงใหม่ เขต 5 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชิงใหม่เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมี

ส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก2) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันในส่วนงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 พบว่าหลักการใชัธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.6 การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาด้านหลักความคุ้มค่าเมื่อจำแนกตามทัศนคติผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 3 ข้อ ไม่แตกต่างกันโรงเรียนวังเหนือวิทยา มีการบริหารจัดการ ปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด และไร้มลพิษตามนโยบายของโรงเรียน สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นความประหยัด มั่นคง แข็งแรง และสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและคล่องตัวซึ่งสอดคล้องกับชนชั้นชาตินี้ใครแล้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) โรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งอยู่ในแต่ละหลักของธรรมาภิบาล พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านงานวิชาการ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและในแต่ละหลัก ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในหลักความคุ้มค่าในเรื่องของการได้รับรางวัลด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมงานวิชาการระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ รวมทั้งประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี และสูงกว่า 20 ปี แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยาและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เพื่อให้การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารควรมีการให้ความรู้และปลูกฝังความรู้ให้แก่คณะครู นักเรียน รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติในโรงเรียน

2. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากร ที่มีผลงานในด้านหลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35

เอกสารอ้างอิง

- จิรัส อติวิทนาภรณ์. หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 สงขลา : เทมการพิมพ์, 2554.
- ชนะศักดิ์ ยวนูรณ์. การบริหารจัดการที่ดี(good governance). กรุงเทพฯ : บพิการพิมพ์, 2543.
- ไชยวัฒน์ กำพูและคณะ. ธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์น้ำฝน จำกัด, 2545.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.
- สถาบันพระปกเกล้า. วัดระดับการบริหารจัดการที่ดี. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : พิมพ์ดี, 2550.
- สถาบันวิทยุทัศน์.ธรรมาภิบาลกับการคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ :อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35.รายงานการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร. รายงานประจำปี 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ. ประกาศเรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559, 26 ตุลาคม
พ.ศ.2554.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ประกาศเรื่อง แผน
พัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่
11 พ.ศ.2555-2559.

Clark, Vicki Clinell Burge. **search of good governance :**
Decentralization and democracy in Ghana. Ph.D.
Dissertation. Northern Illinois University, 2001.

Katz Daniel and Kahn Robert L, **The Social Phychology of
Organizations**, 2nd ed. New York : John Wiley
& Sons, 1978.

Joost, Hendrik Tennekes, **Donors and Good Governance :**
Analysis of a policy discourse in the Netherlands
and Germany. (Ph.D. Dissertation, University Twente,
2005.

Kimmet, Philip, **“The politics of good governance in the
Asean4”** Master Degree, Griffith University, 2005.

Likert, Rensis. **New Pattern of Management** (New York:
McGraw-Hill Book Company, 1961.

